

Mióta is tegeződünk?

Noha a tegezés a 20. században lett az egyenrangúság fokmérője, nyelvünkben csak a 16. században bukkantak fel magázó formulák, az *ön* névmás használatáról pedig csak az *újmagyar kor* elejéről, a 18. század végéről van adatunk.

Az ősi magyar nyelv tegező volt. Erre példa a legkorábbi latin betűs, teljesen magyar nyelvű szövegméltünk, a 12. századi *Halotti beszéd és könyörgés* leghíresebb sora: „Látjátuk feleim szümtükkel, mik vogymuk”. A magázódás megszületésének első lépése az udvarias tegezés kialakulása, amikor a kétféle tegezés volt: a rendes tegezés és a *nagyságod, uraságod, kegyelmed* megszólítás (amely tegez) a harmadik személyű igével (amely magáz). Tegezte a földesúr a szolgáját, és a szolga is az urát, igaz, ez utóbbi fűzött hozzá tiszteletet sugalló megszólítást. A *maga* (*maguk*) személyes névmás a 16. században alakul ki a *maga kegyelmed* szókapcsolatból, az *ön* névmás pedig 19. századi elterjedését az udvariasabb magázás formájaként *Széchenyi István* grófnak köszönheti. Még a 20. században első felében is csak magázódással lehetett a tiszteletet kifejezni.

A múlt században aztán a modern zenék, a rock and roll kultúra megérkezésével népszerűvé vált a tegeződés, ami bár addig is létezett, csak szűkebb, baráti körben volt jellemző a használata. Ekkor lett a tegezés a fiatalok büszke nyelvi formája, a közvetlenség kifejezésének egyik eszköze.

Az ezredforduló legalább négy megszólítási és kapcsolattartási módot különböztetünk meg: a tegezést, a magázást, az önözést és a tetszikelést. Jóllehet tegeznek a reklámok, az üzletek, a média, az etikett szabályai szerint, a mai napig is az egymásnak ismeretlen emberek társalgásában, a magázódás a kívánatos kommunikációs forma.

(oktatási célra átalakított szöveg)

1. Állítsd sorrendbe a megszólítások fejlődését!

..... Udvariasabbnak ítélt 3. személyű megszólítás megjelenése.

..... A tegezés a lázadás egyik nyelvi eszköze.

..... A tegezés az egyetlen, mindenki által használt megszólítás

..... „Hibrid” megszólítási forma használata.

..... A *maga* névmás használata a megszólításban.

2. Igaz (I) vagy hamis (H)? Írd az állítások mellé a megfelelő betűjelet!

Napjainkban csak a magázást és a tegezést használhatjuk a megszólításra.	
--	--

Tegezésre 1195 körüli időből is van példánk.	
A tegeződés mindig az egyenrangúság fokmérője.	
A szolga is tegezte urát a magyar középkorban.	
Csak a magázás lehet az emberek közötti tisztelet nyelvi kifejezője.	
A 20. század első felében nem volt általános a tegeződés.	